

Never Sol

„STOPROCENTNĚ MĚ
ZABLOKUJE, KDYŽ
SE ZAČNU S NĚKÝM
SROVNÁVAT“

Stálice české elektronické alternativy, vlastním jménem Sára Vondrášková, se nerada v rozhovorech neustále stáčí ke svým začátkům. Jako hudebnice i jako lidská bytost se pořád vyvíjí, učí se z vlastních chyb a zároveň čím dál lépe nachází vlastní autentickou linku, díky které je její hudba nezaměnitelná s čímkoliv, co na tuzemské nezávislé scéně vzniká.

TEXT: NATÁLIA ANTOŇÁKOVÁ, FOTO: ROMAN ČERNÝ (MAKE-UP A STYLING: HELENA ZVĚŘINOVÁ)

A bychom měly hned na začátku z krku to nejaktuálnější – pracuješ teď na novém albu. Řekneš mi něco o tom procesu?

Na skladbách pro tohle album pracuju už několik let. Za covidu jsem začala více prohlubovat svou do té doby povrchní znalost zvukové syntézy, hlavně modulárního syntezátoru (syntetizátor složený ze samostatných modulů pro různé funkce, pozn. red.). Díky němu jsem se dostala k hraní improvizovanějších živých setů. Ty byly zásadní pro můj další hudební vývoj a celkové vyjádření. U předchozího alba jsem živě hrávala stabilní aranžmá skladeb s kapelou, postupně jsem ale cítila potřebu hledat nové přístupy. S moduláry jsem začala sama více experimentovat – v Praze jsem pak dostala možnost na několika spřátelených akcích odehrát koncert bez souvislosti s mou existující tvorbou. Prostě jsem přišla s modulárem a pustila se do toho. Z těchto improvizovaných setů se začala vyvíjet má nová tvorba, skladby, které jsem nejdřív vytvářela a hrála živě, než jsem si je vzala do studia. Což je vlastně opačný postup, než mívám.

Jak tohle probíhá technicky?

Modulár je skvělý v tom, jak je citlivý a pohotový v rámci vedení a tvarování zvuku, jak ti umožňuje ovládat mnoho různých aspektů zvuku najednou. S hraním živě pak přichází nesporná organičnost. Energie a reakce publika vytváří specifickou situaci, v níž hned cítíš, když to někde „spadne“ nebo když to, co právě zkoušíš, naopak sedne. Buď tam napojení je, nebo ne, v improvizaci každopádně vznikají zajímavé náhody. Tyhle momenty se při hraní snažím zapamatovat nebo následně vylovit z paměti, abych je ve studiu mohla dál rozvíjet a fixovat. Ustaluju, buduju konstrukci a tak dál. U moduláru jsem navíc objevila, že mi vyhovuje pracovat s jakousi evolucí zvuku v rámci času, jeho postupné opracovávání. Dostávám se pak do takových až transcendentálních momentů, v nichž úplně splynu s tím, co právě hraju. Tenhle průběh jsem dlouho hledala jako tvůrkyně i jako posluchačka, takže moc doufám, že i na nové desce se mi ho daří co nejlépe zachytit.

Když jsme u toho lovení z paměti – v upoutávce na pořad *Sedmé nebe*, který moderuješ v Českém rozhlasu Vltava, říkáš, že hudba je pro tebe archivem vzpomínek. Vnímáš to takhle. svých vlastních skladeb?

Určitě. U jedné skladby pro připravovanou desku to mám třeba tak, že se při jejím poslechu okamžitě ve vzpomínkách přesunu na místo, kde jsem ji nahrávala. Takové propojení mi dost pomáhá zůstat i při dalším rozvíjení tracku oddaná původní myšlence a nevymýšlet nic, co tam nepatří. Když se pak dívám na svou tvorbu zpětně, určitě si při spoustě písniček vybavím pocity, které jsem v době jejich vzniku prožívala – ale už je to někdo trochu jiný. Je pro mě přitom hodně zajímavé konfrontovat se sama se sebou s takovým odstupem. Podívat se zpětně nejen na to, co jsem prožívala, ale i jak jsem skládala, jaké volby jsem dělala. Co už bych dnes udělala jinak, co se mi naopak pořád líbí. Co jsem stále ve své esenci já. Vlastně se často vracím ke svým starším albům hlavně proto, abych si připomněla, co nefunguje, a vyvarovala se tak chyb. Taky mě ale těší, že ačkoliv se vyvíjím, pořád ve své tvorbě dokážu najít nějakou kontinuitu.

Tenhle tvůj přístup se mi líbí. Ve výsledku, kdo tě poučí nejvíc než ty sama? Zajímalo by mě ale i to, jak se ti tvoří v současném světě. Má na tvou tvorbu vliv, co všechno se teď kolem nás děje?

V mé hudbě nenajdeš názory na politiku nebo světové dění. To, co se aktuálně děje, se mě ale samozřejmě vnitřně dotýká a na mé hudební vyjádření to má automaticky dopad. Funguju v realitě, cítím, přemýšlím. Texty pro mě sice nejsou vůbec zásadní, stejně ale to, co prožívám jako člověk žijící ve světě, potřebuju dostat ven. Nově mám trochu potřebu se z toho všeho vyrvat. Hudba, zvuk, harmonie a taky hlas jsou pro mě tím nejpodstatnějším jazykem, umožňují mi artikulovat velkou škálu emocí. U předchozí tvorby to byla naděje, láskyplnost, víra, harmonie. A teď je to i vztek, který je ve mně asi už od dětství. Občas bývám naštvaná nebo prudká, teď je to ale poprvé, co jsem si i tuhle svou stránku dovolila ve své tvorbě pevně uchopit a artikulovat.

Pomáhá ti tvá vlastní hudba tyhle „artikulované“ negativní emoce pustit, dostat je ze sebe ven?

Určitě jo. Poprvé jsem si to ale začala uvědomovat na vystoupeních jiných interpretů. Temnější, industriálnější, brutálnější, energické koncerty – jenom tím, že jsem se jich zúčastnila, jsem se krásně očistila a uklidnila. Temnota v tvorbě totiž nemusí být vždy jen negativní nebo destruktivní, jak na ni často obecné publikum nahlíží. Je přirozenou součástí života. rámci umění může být svým způsobem až terapeutická, alespoň pro mě je. Na vlastních koncertech se teď ráda dostávám do plné intenzity a síly jak zvuku, tak hlasu. Líbí se mi totiž idea transformace ne zrovna pozitivních emocí či stránek sebe samé, jejich rozmělnění a vyrovnání se s nimi v rámci hudby. Pak už to nemusím dusit v sobě nebo to přenášet na druhé. Všichni jsme bytosti, ve kterých je celá změť emocí, a je třeba se s nimi nějak vyrovnávat. Nepodporovat pořád jen to pozitivní, ale pracovat. odvrácenější stránkou reality.

Máš pocit, že tahle změna nálady v tvé tvorbě může pozměnit třeba tvou fanouškovskou základnu?

Myslím, že se to může stát. Taky jsem už zažila, že se mi u určitého interpreta líbilo první, druhé, třetí album, a pak najednou už žádné další. Spousta muzikantů se tematicky i hudebně vyvíjí, což pak může změnit i to, kdo jejich hudbu poslouchá. To ale považuju za úplně přirozené. I tak si ale myslím, že pokud někoho baví

Ačkoliv se vyvíjím, pořád dokážu ve své tvorbě najít kontinuitu.

Za zapůjčení jedinečného prostoru pro focení moc děkujeme
Voix Audio & Cinema showroomu v srdci Prahy. www.voix.cz

Dělám hudbu tak, jak chci, nevisí nade mnou nikdo a nic, žádný meč, termíny, očekávání.

moje nejhlubší podstata, můj rukopis, který se prolíná úplně každou deskou, bude ho bavit i nové album, ač se bude lišit od těch předchozích. Samozřejmě

počítám. tím, že někdo „odpadne“, ale taky doufám, že by si mě mohli najít i noví posluchači.

Kromě už zmíněných emocí – co tě nejvíce inspiruje? A je něco, co tě dokáže naopak úplně zablokovat?

Stoprocentně mě zablokuje, když se začnu s někým srovnávat. Třeba zrovna skládám a během toho si pustím skvělou skladbu někoho jiného – většinou se mi to paradoxně stává při poslechu jiného žánru, například s hodně zvukově stylizovanou elektronikou. Pokud zrovna aranžuju něco vlastního, tak si dost často řeknu: „Ty moje písničky takhle znít

nikdy nebudou.“ Což mi na chvíli dokáže vzít vítr z plachet. Od srovnávání se proto snažím dostat vždy co nejdál. Pracuju radši na tom, abych si udržela svou autentičnost, jazyk. Nejvíce mě totiž inspiruje právě to, když se mi povede dostat se k nějaké přirozenosti, vnitřní podstatě, k silné pravdivé emoci, zvuku nebo harmonii, které mi pomůžou věci artikulovat. Když tohle všechno do sebe hezky zapadne, skládání pak jde přirozeně, bez přemýšlení a zbytečného konstruování.

Máš nějaký postup, díky kterému se do tohohle přirozeného stavu dostaneš?

Já s tím prostě potřebuju sedět. Mám takové malinké studio s výhledem na střechy a nebe. Tam si sednu, dívám se z okna na mraky, zapnu si nějaký nástroj, synták, modulár a začnu hrát. Někdy to nejde hned, upravuju zvuk třeba i hodinu, a pořád nejsem tam, kde chci být. Pak se ale dostanu k něčemu zajímavému, co mě najednou zaleje tím správným pocitem, tomu si začnu třeba zpívat. Nebo si dám za mikrofon řetěz kytarových pedálů a jenom si broukám, než se dostanu ke zvuku a melodii, se kterými se cítím dobře. To ve mně dokáže spustit tok nápadů, stavění. Zvuk a hudba jsou pro mě to nejdůležitější, všechno ostatní jde až za nimi.

Říkala jsi, že texty pro tebe nejsou důležité – přesto tvá hudba není úplně beze slov. Jak je tedy nacházíš?

Text je pro mě vždycky mimo – bez hudby vůbec neexistuje. Teď jsem třeba měla šílený týden před nahráváním, kdy jsem potřebovala dopsat texty ke všem trackům. Primární pro mě bylo doaranžovat skladby, aby perfektně fungovaly, takže texty jsem odkládala úplně na poslední chvíli. Možná to vyzní blbě, ale text je pro mě spíš taková nutnost. Občas si říkám, že by bylo zajímavé, kdyby jazyk vůbec neexistoval. Pro mě textová složka zkrátka není prioritní, všechno, co chci říct, vyjadřuju zvukem, harmonií, melodií, hlasem. Nechci ani těmi slovy odvádět pozornost od hudby nebo do ní textem naopak vkládat další významy. Zároveň ale chci zpívat, a proto hledám slova, která jsou abstraktní, metaforická,

přítom mi pomáhají udržet zpěvnost hlasu. Je to pro mě jako skládáčka, slova a konsonanty musí odpovídat předchozímu improvizovanému zpěvu, musí do zvuku co nejpřirozeněji zapadnout. Neupřednostním třeba dobrý význam fráze před jí dobrou znělostí. Samozřejmě že text musí mít smysl, ale primárně necítím žádnou potřebu vyjadřovat se slovy.

Posuňme se teď od skládání k momentu, kdy jdeš se svou hudbou. kůží na trh. Jak moc je pro tebe důležitá tvá vizuální sebe prezentace? Je to, jak vypadáš, taky součástí tvého autorství?

Stoprocentně, jen se to v průběhu let mění. Je to pro mě vnitřní souboj dvou přístupů. Třeba na koncertě se nejlépe cítím v docela nevýrazném oblečení, které mi zároveň vnitřně dodává dobrý pocit. Rozevláté šaty, moje „šťastná“ kožená bunda, overal nebo oblíbené kovbojské boty, v tomhle se dokážu dostat ke své autentičnosti a dost často si teď na koncerty nosím pořád to samé. Občas jsem ale hrávala v hodně designových kouscích nebo si je půjčovala na focení, ale i když byly krásné a zajímavé, nakonec jsem si nepřipadala přirozeně. Je to pro mě vlastně stejné jako s tím jazykem – i věc, kterou mám na sobě, musí být v harmonii. Přílišná okázalost na koncertě mi podle mě spíš škodí. Jasně že na stagi performuješ, ale chci tam být sama za sebe a neodvádět zbytečně pozornost od důležitého.

Když jsme u koncertů, kde se tobě osobně hraje nejlépe? Máš nějaké oblíbené místo?

Pro mě je to Bike Jesus na Štvanici. Tam se můžu plně ponořit, kam doopravdy chci. Jsem vděčná, když mi někdo dá prostor a zároveň důvěru, abych mohla vykročit i za hranice toho, co ode mě publikum na základě mé předchozí tvorby očekává. Bike Jesus je pro mě přitom nejoblíbenější klub i jako pro diváka, koncerty tam jsou vždy něčím obohacující, odvážné, svěží, bez mantinelů a plné svobody a primární podstaty věcí. Je tam zkrátka komunita, která má otevřenou

Okamžitou dostupností jako by obsah ztrácel svou plnou krásu.

hlavu, žánrově zajímavý rozstřel a vkus. Mám ale ráda i Petrohradskou, Punctum, Café V lese. Největší problémy pak mám s hraním venku. Se zvukem ráda pracuju tak, aby se ke mně v podobné intenzitě vracel a dál mě inspiroval, což je pro mě v exteriéru zatím hodně komplikované.

A teď rovnou z reálného světa do kyberprostoru – jak funguješ na streamovacích platformách?

Třeba se skladbou *Leon* jsem vsadila všechnu svou pozornost hlavně na

YouTube a pak i na Facebook a Instagram. Nejvíce přitom fungoval YouTube, skladba se tehdy dostala k více novým posluchačům a lidem, kterým evidentně sedla. To už je ale čtyři roky zpět, teď je situace na on-line platformách zase trochu jiná. Pokud se bavíme o financích, streamy mi samozřejmě nevynášejí skoro nic. Pořád se považuju za alternativu a mám ten dojem, že streamy se můžou stát zdrojem relevantních příjmů spíš při komerční tvorbě, alespoň tedy u nás v Česku. Jsem ale upřímně ráda,

Foto: Jiří Hroník

Foto: Taja Spasskova

když se díky různým platformám dostane má hudba k někomu, komu se líbí, koho zajímá. I jako uživatel mám streamovací služby ráda. I když třeba takový Spotify rozhodně není z mého pohledu nejetičtější, dostanu se na něm k fakt zajímavým trackům a kapelám, které bych jinak neobjevila. Umím si ale před-

Dostávám se do transcendentálních momentů, v nichž úplně splynu s tím, co právě hraju.

mají posluchači mou hudbu dostupnou „zdarma“, hlavně že ji poslouchají. Stejně tak jsem ale ráda, když si pak na koncertě koupí desku nebo mě podpoří jinak.

Osobně se trochu nostalgicky dívám zpět do dob, v nichž jsem jako puberťačka vyhledávala novou hudbu. Půjčovala jsem si kazety, CD, koukala na televizi, později lovila na internetu. Něco úplně jiného než otevřít stream a rovnou klikat na to, co ti algoritmus nabízí. Měla jsi to taky takhle?

Úplně přesně! Vlastně to byl fakt plnohodnotný koníček. Já jsem třeba kouka-

zítra někomu vrátit, je to pro tebe fakt zážitek. Což dnes tak vůbec nemusí být. Na streamech vlastně najdeš všechno hned, ale taky se ti může stát, že v nějakém algoritmu úplně uvízneš a „nepustí“ tě to jinam. Uvědomuju si taky, že v téhle konzumní době si často na streamy jdu stejně konzumně pro nějakou emoci. Řeknu si třeba „teď se potřebuju nadopovat energií“ nebo „chci se vykoupat v nějaké pořádné melancholii“. A za pár vteřin už mám ve sluchátkách přesně to, co mě právě napadlo. To je na jednu stranu super, ale na stranu druhou tou okamžitou dostupností jako by obsah ztrácel svou plnou krásu.

Foto: Jan Kuča

stavit i to, že by vznikla nějaká alternativní platforma, která by, samozřejmě s plným souhlasem autorů, naprosto cíleně za streamy neplatila, zároveň by ale tím pádem lidem nabízela zdarma hudbu, k níž by se jinak nedostali. Vlastně SoundCloud v tomhle už řadu let funguje skvěle. Takže mně vlastně nevadí, když

la na MTV, nahrávala si videoklipy z televize na VHS, přepalovala si cédéčka. (smějeme se) Jasně že jako děcko neřešíš, nakolik je to legální, ale máš potřebu a touhu toho slyšet co nejvíc a strávíš hodně času tím, aby ses k tomu dostala. A pak když to posloucháš, i když třeba ve špatné kvalitě nebo z CD, které musíš

Tohle je možné v magazínu zaměřujícím se na české autory trochu třaskavá otázka, ale jak ty to máš s českou hudbou? Posloucháš ji, nebo inklinuješ spíš k zahraničním interpretům?

Českou hudbu bohužel skoro neposlouchám. Nebo takhle – moc si nepouštím

české desky, ale ráda si poslechnu české kapely a projekty na koncertech. Teď mě u nás baví třeba Gertie Adelaido, Ursula Sereghy, Body of Pain, Neue Welt, Arleta a další alternativnější scéna. A samozřejmě mám ráda i některé starší české věci, klasiky. Obecně je to ale spíš tak, že k českým interpretům se dostávám na

koncertech, v prostorách, které jsou otevřené hraní experimentálnějších umělců. Třeba takový Lunchmeat (český festival zaměřený na elektronickou hudbu a nová média, pozn. red.) hezky propojuje světovou a domácí scénu. Všechno je to ale nakonec stejně asi otázka mých osobních preferencí a možná je

Všichni jsme bytosti, ve kterých je celá změť emocí, a je třeba se s nimi nějak vyrovnávat.

Foto: Taja Spasskova

to trochu. zvyku – kliknout na něco zahraničního spíš než na něco českého.

Závěrem mě ještě zajímá tvá osobní zkušenost s hudebním průmyslem. Je v jeho systému něco, co tě vyloženě štve nebo ti ztěžuje práci?

Já si vlastně nemůžu stěžovat. Jsem vděčná za to, jak funguju a že se můžu věnovat čistě jenom hudbě – i když to není samozřejmě jen tento projekt, pouze jím bych se v tuhle chvíli neuzivila. Nechci ale dělat ve své autorské hudbě žádné kompromisy, asi i proto nemám důvod, aby mě cokoliv štvalo. Dělán hudbu tak, jak chci, nevísi nade mnou nikdo a nic, žádný meč, termíny, očekávání. Možná jediné, co bych si přála, je větší institucionální podpora, například na rezidence, kde se můžeš věnovat vývoji a tvorbě nového materiálu. Měla jsem třeba možnost nahlédnout do světa tance, kde podle mě tahle podpora funguje mnohem lépe než v hudebním rybníčku. Rozhodně bych ale chtěla vyzdvihnout

SoundCzech, díky kterému jsem měla loni možnost vycestovat se svou hudbou do New Yorku či Los Angeles nebo na konci roku 2024 vydat nové kazetové album s varhanními skladbami. Za to jim patří obrovský dík. I OSA občas potěší svým příspěvkem na novou tvorbu, za což také moc děkuju. ●